

SLOVNÍČEK POJMŮ

Mezinárodní ochrana

Status mezinárodní ochrany představuje právo osob, které jsou pronásledovány ve své zemi původu, požádat v České republice o ochranu. Ochrana je udělena buď formou azylu, či ve formě doplňkové ochrany. Doplňková ochrana je – na rozdíl od azylu – udělována pouze na dobu určitou po dobu trvání důvodů jejího udělení s možností prodloužení. O mezinárodní ochranu může požádat každý cizinec bez výjimky.

Žadatel o mezinárodní ochranu (azyl či doplňkovou ochranu)

Cizinec, který v České republice podal žádost o mezinárodní ochranu na základě zákona o azylu. Žadatelem je po dobu, během níž je rozhodnuto, zda bude uznán azylantem/poživatelem doplňkové ochrany, či bude jeho žádost zamítnuta.

Azylant/poživatel doplňkové ochrany

Cizinec s přiznanou mezinárodní ochranou ve formě azylu nebo doplňkové ochrany.

Uprchlík podle Konvence

Osoba, která je uznána jako uprchlík podle kritérií Ženevské konvence z roku 1951. Jde o osobu, která se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů. Právní řád ČR s tímto pojmem ovšem nepracuje. Pojem je možné vykládat širěji a bez přímého vztahu k právnímu postavení, tedy jako osobu, která opouští zemi svého původu z důvodů uvedených v Ženevské konvenci. Často bývá nesprávně zaměňován s pojmem migranta obecně.

Přesídlení

Institucionalizované přemístění osoby v postavení uprchlíka, která se nachází mimo území EU (např. Syřan v Jordánsku). ČR nemá právní povinnost tyto osoby přijímat. Zákon o azylu však takový postup v případě potřeby umožňuje.

Relokace

Jedná se o transfer osob, které zažádali o mezinárodní ochranu v členském státě Evropské unie, který je zodpovědný za vyřízení žádosti, do jiného členského státu Evropské unie, který se žádos-

tí bude zabývat. Případně jde také o proces, při němž dojde k transferu osob z jednoho členského státu Evropské unie, který těmto uprchlíkům udělil mezinárodní ochranu, do jiného státu Evropské unie, který jim zajistí ochranu podobného druhu.

Nelegální migrace

Obecně se jedná o migraci, která probíhá bez kontroly a řízení ze strany cílových zemí. Cizinci vstupují do cílových zemí, či v nich pobývají, bez řádného oprávnění (vízum, pobytové oprávnění). Z podstaty souvisí s kategorií uprchlictví. Řada osob, kterým je později přiznána mezinárodní ochrana, vstupuje na území hostitelského státu taktéž nelegálně. Podáním žádosti o mezinárodní ochranu (azyl) je jejich právní status „legalizován“. Ne všichni nelegální migranti, kteří zažádají o mezinárodní ochranu, se však pro ni kvalifikují. V případech nelegální migrace tak často hovoříme o tzv. smíšených migračních tocích. Nelegální migrace je zpravidla organizována sítěmi převaděčů, a může v sobě proto nést aspekt organizovaného zločinu ve formě obchodu s lidmi.

Nelegální migrant

Cizinec, který vstupuje na území ČR bez platného oprávnění, nebo v ČR bez platného oprávnění pobývá. Důvody jeho vstupu na území mohou být rozdílné. Zahrnuje v sobě potenciálně jak kategorii ekonomického migranta, tak uprchlíka.

Návraty

Proces, kdy se cizinec vrací z hostitelské země do země původu, země své národnosti či případně do státu, kde má tento cizinec obvyklé sídlo. Návraty mají několik podob. Mohou být například nucené, dobrovolné, asistované či spontánní.

Legální migrace

Proces řízeného, státem kontrolovaného přistěhovalectví. ČR může imigraci regulovat prostřednictvím vízové praxe a prostřednictvím pobytových oprávnění. Obecně souvisí s pracovní migrací, v rámci které ČR prostřednictvím regulovaného přijímání cizinců uspokojuje potřeby domácího pracovního trhu. ČR může kontrolovat, v mezích evropského práva, pracovní migraci na svém území, včetně stanovení národních kvót. Dalšími typy legální migrace může být např. migrace za účelem studia nebo sloučení rodiny.

Ekonomický migrant

Cizinec, který svou zemi opustil dobrovolně s cílem zlepšení svého ekonomického postavení. Ekonomický migrant se může na území ČR vyskytovat jak v legálním, tak v nelegálním postavení, v závislosti na oprávnění, kterým disponuje. Ekonomické důvody však nejsou důvodem pro udělení mezinárodní ochrany.